

ਫੁਲ ਬੈਂਚ
ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਐਸ.ਐਸ. ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।
ਬਨਾਮ
ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1961 ਦੀ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 25-ਡੀ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1961

ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ (1878 ਦਾ VIII)- ਧਾਰਾ 167(8)-ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਹੁਕਮ-ਕੀ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ'।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ, 1878 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(8) ਅਧੀਨ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਆਪਣੇ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ', ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹਰ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂ ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਕਲਾਜ 10 ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 430-ਡੀ/59 ਆਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ, ਮਿਤੀ 3 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਐਮ.ਕੇ. ਚਾਵਲਾ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਲ. ਆਨੰਦ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

Dulat, J.— ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਕਲਾਜ 10 ਅਧੀਨ ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਸ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(1) (1960) 62 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 549

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ: ਦੋ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲ, ਇੱਕ ਵਿੱਚ 80 ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿੱਚ 50 ਘੜੀਆਂ ਸਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਾਕਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਦੋਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਸਨ, ਜੋ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਡੀਲਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸਦਰ

ਬਾਜ਼ਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਵਪਾਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ 16 ਅਕਤੂਬਰ 1957 ਨੂੰ ਡਾਕਖਾਨੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਿਨ ਡਾਕਖਾਨੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸਮਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 80 ਘੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪਾਰਸਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਨਿਊ ਸਰਦਾਰ ਵਾਚ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ

ਘੜੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ 80 ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 80 ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੀਆਂ 50 ਘੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਪਾਰਸਲ ਬਾਰੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਉਸਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘੜੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਘੜੀਆਂ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲ 'ਤੇ ਐਚ ਕੇ ਲਾਲ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਤੇ 'ਤੇ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਹ ਘੜੀਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 7,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1878 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (8) ਅਧੀਨ ਭਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਹਮਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 7,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਕੈਪੂਰ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਸਟਮ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਸਟਮ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ

(1) (1960) 62 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 549

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 10 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਆਈਟਮ 8 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਉਹ ਆਈਟਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੈ:

"ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਸਤੂ, ਜਿਸਦੀ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਮਨਾਹੀ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;"

ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਜ਼ਬਤ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਘੜੀਆਂ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਲੈਕਟਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਆਯਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ 'ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੀ ਦਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹਰ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟਿਰਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ 50 ਘੜੀਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ'। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਆਯਾਤ ਵਪਾਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ'। ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ-

“ਘੜੀਆਂ ਦੇ 50 ਪੀਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ ਸਵਾਲ 'ਚ ਰੋਮਰ ਘੜੀਆਂ ਦੇ 50 ਟੁਕੜੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ, 1878 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ 50 ਰੋਮਰ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ”।

ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਘੜੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 7,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1878 ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੁਕਮ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(8) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ (1) ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ (2) ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਨ,' ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਕਸਟਮ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਮੰਨ ਲਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਮਾਲ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਉਸ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ (1) (1960) 62 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 549

ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਯਾਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ "ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ"। ਪੁਖਰਾਜ ਚੰਪਾਲਾਲ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਆਰ. ਕੋਹਲੀ (2) ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 'ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (8) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

ਫਿਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਖੋਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਮਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਹੁਕਮ ਉਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਤ ਪਾਰਸਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ, ਐਚ ਕੇ ਲਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੜੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਰਸਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਘੜੀਆਂ, ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਆਯਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼,

ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਰੂਲਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ (2) (1959) ਬੀ.ਐਲ.ਆਰ. 1230.

ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਦੀਵਾਨੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਣ ਗਈ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਾਂਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡਾਂਗਾ।

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.— ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਜੇ.- ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ: ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ,